

warjul olevat heli-kaja (sein abgeschattete Laute), mis võeraste kõrre mitte iga kord heaste ei kuule; sest tap siis ka see tulnud on, et meie endise s kiriku kirjanduse waras palju wigu leida on.

Nüüd oleks weel palju meie kirjawarast tarwis rääkida, aga see tarwitaks palju aega ja lähets mitmele väga igawaks pealt kuuldes; seepärast olgu siis aga nii palju ööldud: kõikide meeste-rahwa luulejate isa on Dr. Kreutswaldt ja naeste-rahwa luulejate ema on tohri proua Liidia Wih-helson, sünninõu Jannsen.

Iseäralik tähtis olgu aga meile meie noor Eesti kirjameeste selts Tartus, see selts on tõeste seda wäärt, et iga auus Eestlane ka liikmeks heidaks. See selts wõtab ka tänuga vastu, kui keegi midagit wana aea asja, nii kui: wanu rahafid, ennemuistfid rahhwa ehte asju j. n. e. neile kingib; sest n'ad tahawad endale wana-aea asja kogu eht muuseumit asutada.

Nüüd weel paar sõna Eestlaste wanast usust, mis meile kuulub Dr. Jaehlmann rahwa suust järgmisel korral on üles kirjutanud, ni kui:

Eestlaste ülem Jumal oli Jumal (ka Wanahaks ja Wanataadiks nimetud), kelle nimega kõik Soome suguseltsid nüüd weel Jumalat nimetawad, ja kelle nime al pagana Laplased praegu weel üht wägewat waimu teeniwad, kes taewa ja maa üle

walitseda. Selle Jumala ülem tempel ja kuhu oli Warma maal*) Walgemere ligikal, kellest „Starlings Sagas“ (lehekülj 46—49) nõnda jutustakse: „Jumala kuhu oli väga kunstlikult kallist puust tehtud ja ülemistse kulla ja kalli kiwibega kaetud. Pääs oli tal üks 12 kalli kiwiga ehitud kuldne kroon, kaetud üks pael, mis 300 marki kallida maksis, ja põlwede peal üks king kullast, mis nii suur oli, et neli meest wõisid oma jannu kivistada, kui ta täis oli, ja ta oli kullda täis; wäimaks oli tal kuub seljas, mis rohkem wäärt oli, kui kolm laewatäit lõige kallimat wara, mis läbi Aarela mere purjutasid.“ — Mis õnnis Jaehlmann Eestirahwa wanahagsest usust Järwe ja Wiumaal rahhwa enese suust kogu on korjanud, sest räägib ta nõnda:

„Wanahaks ehk Wanataat elas lõrges taewas; tema katusse al järeas kunnis pakkene. Kulewid olid last loodud saanud, et nende nõuu, kunsti ja kangust tarwitada. Kõige wanem neist oli Wanemuine. Ta oli teda wanaks loonud, hõlli juuste ja habemega, ning temale wanaduse tarkuse annud; aga süda oli tal noor, ning tema

*) Wiarmalased olid Soomlased ehk Eestlased, nagu Othere, üks suurisugu Norman, kuninga Alfredile teadustab. (Alfred's Erdbeschreibung in Forster's Entdeckungen im Norden. p. 88.)